

ЛАБОРАТОРІЯ ІМУНОГЕНЕТИКИ ЕНТЕРОВІРУСІВ СВИНЕЙ

Завідуючий лабораторією – доктор ветеринарних наук,
академік НААН України В. П. Романенко

Лабораторія імуногенетики ентеровірусів свиней являється продовженням по вивченню ентеровірусів свиней, розпочатих у другій половині 1969 року в лабораторії вірусології Інституту сільськогосподарської мікробіології м. Чернігів, відкритого в серпні місяці 1969 року.

З 1969 по 1998 роки вивчено розповсюдження ентеровірусних хвороб свиней в господарствах України, ряду областей Російської Федерації і Молдови, виділені від тварин обстежених господарств ізоляти ентеровірусів, вивчені їх біологічні і ряд генетичних властивостей.

У 1970 році одержані від доктора Дербішира Pirbright Laboratory (Англія) референтні штами відомих на той час восьми серотипів, які були для нас основою при класифікації виділених нами ентеровірусів. В результаті нами виявлено 14 нових, раніше невідомих, ентеровірусів свиней, які захищені авторськими свідоцтвами СРСР, і складають, разом з вісьма англійськими серотипами, колекцію із 23-х серотипів та являються Національним надбанням.

У 1971 р. встановлена, раніше невідома в СРСР, на території Закарпатської області хвороба – ензоотичний енцефаломієліт (хвороба Тешена) свиней.

Винайдений вакцинний штам *Enterovirus-1* «Перечинський-642», який захищений авторським свідоцтвом СРСР. Створена «вакцина проти хвороби Тешена», яка захищена авторським свідоцтвом СРСР і Патентом України. Встановлені дві нові хвороби свиней – ентеровірусний гастроентерит і ентеровірусна пневмонія свиней, які в 1978 році затверджені ГУВ МСГ СРСР в якості нових нозологічних одиниць. Створений набір діагностикумів ентеровірусного гастроентериту, на який одержаний в 1993 році Патент України. Створений набір діагностикумів ентеровірусної пневмонії, на який одержаний в 1994 році Роспатент.

Розроблені: «Инструкция о мероприятиях по борьбе с энзоотическим энцефаломиелитом (болезнью Тешена) свиней», «Методические указания по лабораторной диагностике энзоотического энцефаломиелита (болезнью Тешена) свиней» і «Методические указания по лабораторной диагностике энтеровирусного гастроэнтерита свиней», які затверджені ГУВ МСГ СРСР 05.04.1978 р. Розроблений «Способ получения сыворотки к вирусу болезни Тешена свиней», який в 1984 році захищений авторським свідоцтвом СРСР.

Винайдений діагностичний штам ензоотичного енцефаломієліту (хвороби Тешена) свиней *Enterovirus-1* «Березнянський-652».

Створені два набори діагностикумів ензоотичного енцефаломієліту (хвороби Тешена) свиней для методу імунофлуоресценції та реакції нейтралізації, які, як і вакцина проти ензоотичного енцефаломієліту (хвороби Тешена) свиней, зареєстровані Державним Комітетом ветеринарної медицини України 06.07.2010 р., терміном до 05.07.2015 р.

У 1989 р. «В соответствии с проведенной ВАСХНИЛ инвертизацией научно-технических достижений Института сельскохозяйственной микробиологии: 1)

Набор диагностикумов ензоотического энцефаломиелиита (болезни Тешена) свиней; 2) Иммунизация свиней вирус-вакциной против ензоотического энцефаломиелиита (болезни Тешена) свиней; включены в перечень крупных разработок, превышающих мировые аналоги или соответствующие им по технико-экономическим стандартам».

У 1989 р. Романенко В. П., Прус О. Г., Бабич Н. В. за розроблення та впровадження системи заходів для профілактики і ліквідації ензоотичного енцефаломієліту (хвороби Тешена) свиней та створення з цією метою набору діагностикумів і вірус вакцини – присуджена Державна премія УРСР в галузі науки і техніки.

У 1999 р. дослідження по вивченню ентеровірусів свиней продовжені в Інституті ветеринарної медицини НААН, після переходу доктора ветеринарних наук, академіка УААН Романенко Володимира Пилиповича на посаду завідуючого лабораторії генетики і імунології. В 1999 р. в ІВМ НААН створена лабораторія генетики і імунології, яка в 2011 р. перейменована в лабораторію імуногенетики ентеровірусів свиней, в якій продовжені подальші дослідження ентеровірусів свиней, що проводились в Інституті сільськогосподарської мікробіології.

З метою можливого виявлення нових серотипів ентеровірусів свиней, проби для виділення ізолятів ентеровірусів відбирали в свиногосподарствах, в котрі завезені імпорнтні свині. У виділених ізолятів визначали цитопатичну і типову належність. В зв'язку з притаманною для ентеровірусів типовою гетерогенністю, лабораторією запланована і виконується тема «Вивчення молекулярно-генетичних властивостей ентеровірусів свиней, закономірності мінливості і гетерогенності ентеровірусних популяцій».

У лабораторії проводяться паралельні клонування виділених ізолятів і колекційних штамів ентеровірусів свиней. У період з 1999 року по даний час розроблені два СОУ на «Препарати ветеринарні імунобіологічні. Вакцина проти хвороби Тешена свиней. Технічні умови» та «Препарати ветеринарні імунобіологічні. Набір діагностикумів ензоотичного енцефаломієліту (хвороби Тешена) свиней для реакції нейтралізації», а також Національний стандарт України – ДСТУ «Ветеринарна медицина. Метод лабораторної діагностики хвороби Тешена». В 2011 р. розроблена з урахуванням вимог МЕБ і направлена в Департамент ветеринарної медицини «Інструкція про заходи з профілактики та боротьби з ензоотичним енцефаломієлітом (хворобою Тешена) свиней». Отримані два декларативні патенти, захищена одна кандидатська дисертація, надруковано тридцять статей в наукових виданнях України і Російської федерації.

Постійно підтримуються колекційні штами ентеровірусів свиней, виготовляється вакцина проти хвороби Тешена свиней і набори діагностикумів ензоотичного енцефаломієліту (хвороби Тешена) свиней для реакції нейтралізації і методу імунофлуоресценції. Дані препарати в 2010 р. перереєстровані Державним Комітетом ветеринарної медицини України. Термін дії реєстрації по липень 2015 р.